

MOLĖTŲ RAJONO VIDENIŠKIŲ SENIŪNIJOS PLĖTROS PLANAS

Molėtų r. Vieniškieji seniūnija, 2015

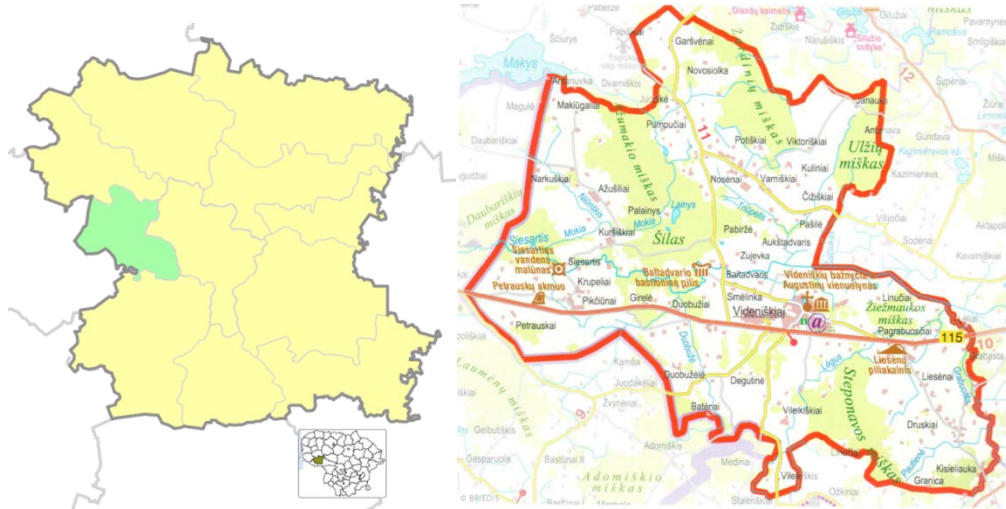
TURINYS

1. VIDENIŠKIŲ SENIŪNIJOS SOCIALINĖ EKONOMINĖ SITUACIJA.....	3
1.1. Bendra informacija apie seniūniją	3
1.2. Socialinė situacija	3
1.3. Ekonominė situacija.....	7
1.4. Socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai.....	10
1.5. Gyventojų nuomonė: opiausios krašto problemos ir ateities tendencijų vertinimas	12
2. VIDENIŠKIŲ SENIŪNIJOS SSGG ANALIZĖ.....	16
3. VIDENIŠKIŲ SENIŪNIJOS VERTYBĖS IR VIZIJA IKI 2023 M.	18
4. VIDENIŠKIŲ SENIŪNIJOS PERSPEKTYVIOS PLĖTROS SRITYS 2014-2020 M. LAIKOTARPIU	19

1. VIDENIŠKIŲ SENIŪNIJOS SOCIALINĖ EKONOMINĖ SITUACIJA

1.1. Bendra informacija apie seniūniją

2015 m. sausio 1 d. duomenimis seniūnijoje gyvena 742 gyventojai. Seniūnijos centras - Videniškių kaimas, esantis 9 km nuo Molėtų. Seniūnija išsidėsčiusi abipus kelio Molėtai - Ukmergė ir ribojasi su Ukmergės rajono Želvos bei Molėtų rajono Giedraičių, Luokesos ir Balninkų seniūnijomis. Seniūnijoje yra 41 kaimas, 2 viensėdžiai. Didesni kaimai yra Videniškiai, Nosėnai, Duobužiai. Seniūnijos teritorijos plotas - 6995 ha.

1 pav. Molėtų rajono Videniškių seniūnijos geografinė padėtis

Molėtų rajono Videniškių seniūnija suskirstyta į 3 seniūnaitijas:

- *Varniškių – Kuršiškių seniūnaitija*: Aukštadvario k., Ažušilių k., Bitlesių k., Čižiškių k., Garšvėnų k., Juodikės k., Krupelių k., Kulinių k., Kuršiškių k., Makiūgalių k., Narkuškių k., Nosėnų k., Novosiolkos k., Pabiržės k., Palainio k., Pašilės k., Pečiuliškio k., Petrauskų k., Pikčiūnų k., Potiškių k., Prūdų vs., Pumpučių k., Sandiškių k., Siesarties k., Varniškių k., Viktoriškių k., Zujevkos k.
- *Videniškių I-oji seniūnaitija*: Vakarinė Videniškių kaimo dalis, Baltadvario k., Batėnų k., Degutinės k., Duobužėlės k., Duobužių k., Girelės k., Kamšos vs., Smėlinkos k., Vileikiškių k.
- *Videniškių II –oji seniūnaitija*: Rytinė Videniškių kaimo dalis, Druskių k., Kisieliaukos k., Liesėnų k., Linučių k., Linučių vs., Pagrabuosčių k.

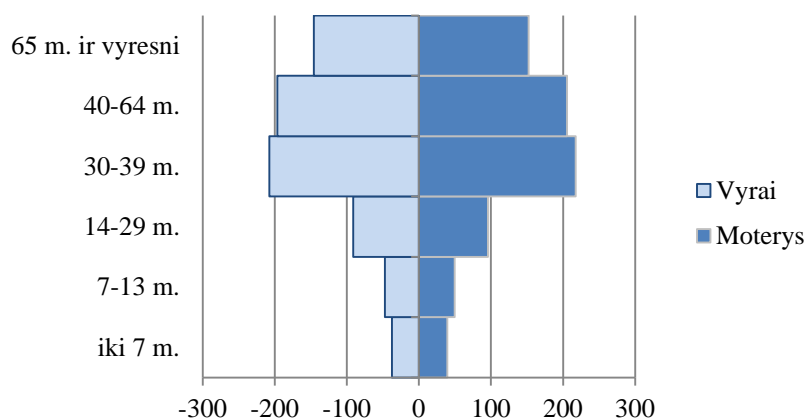
1.2. Socialinė situacija

Molėtų rajono Videniškių seniūnijos duomenimis, namų ūkių skaičius 2011–2014 m. laikotarpiu kito nežymiai (žr. 1 lentelę). 2014 m. duomenimis, seniūnijoje gyvenamąją vietą deklaravo 476 namų ūkiai.

1 lentelė. Molėtų rajono Videniškių seniūnijos namų ūkių skaičius 2011-2014 m.

Metai	2011	2012	2013	2014
Namų ūkių skaičius	483	460	471	476

Per 2011-2014 m. iš seniūnijos išvyko 115 gyventojai, atvyko gyventi 108.

2 pav. Molėtų rajono Videniškių seniūnijos gyventojų amžiaus struktūros piramidė

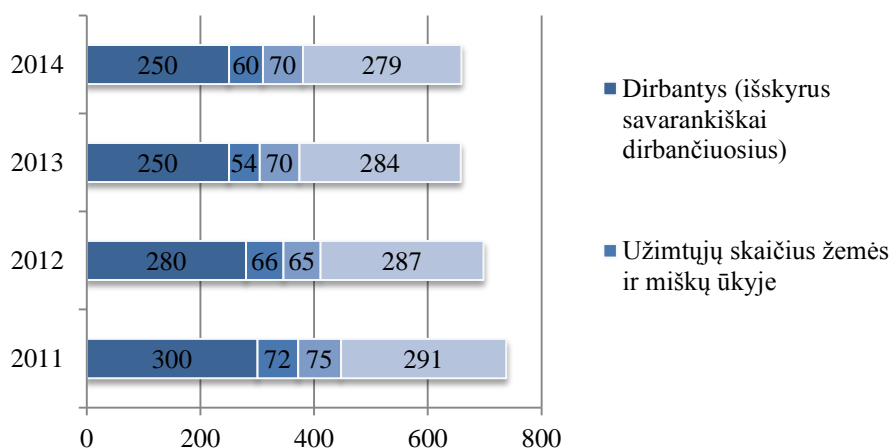
Seniūnijoje daugiausia gyvena 30-39 m. ir 40-65 m. žmonės (žr. 2 pav.).

Kelia nerimą demografiniai procesai. 2011-2014 metų laikotarpiu vaikų iki 7 metų skaičius sumažėjo nuo 40 iki 38, o vaikų nuo 7 iki 13 m. (įskaitytinai) sumažėjo nuo 61 iki 46.

2 lentelė. Molėtų rajono Videniškių seniūnijos gyventojų skaičiaus pokytis pagal amžiaus grupes, 2011 – 2014 m.

Amžiaus grupės	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Iki 7 metų	40	38	36	38
7-13 m (įskaitytinai)	61	58	50	46
14-29 (įskaitytinai)	108	111	104	97
30-39 (įskaitytinai)	189	183	181	184
40-64 (įskaitytinai)	174	186	191	189
65 m. ir vyresni	204	201	192	192

Analizuojant seniūnijos gyventojų skaičiaus kitimą pagal užimtumą (žr. 3 pav.) nustatyta, jog seniūnijoje daugiausiai gyvena asmenys gaunantys senatvės pensiją, tačiau nuo 2011 metų šis skaičius mažai pakito – nuo 291 iki 279 gyventojų.

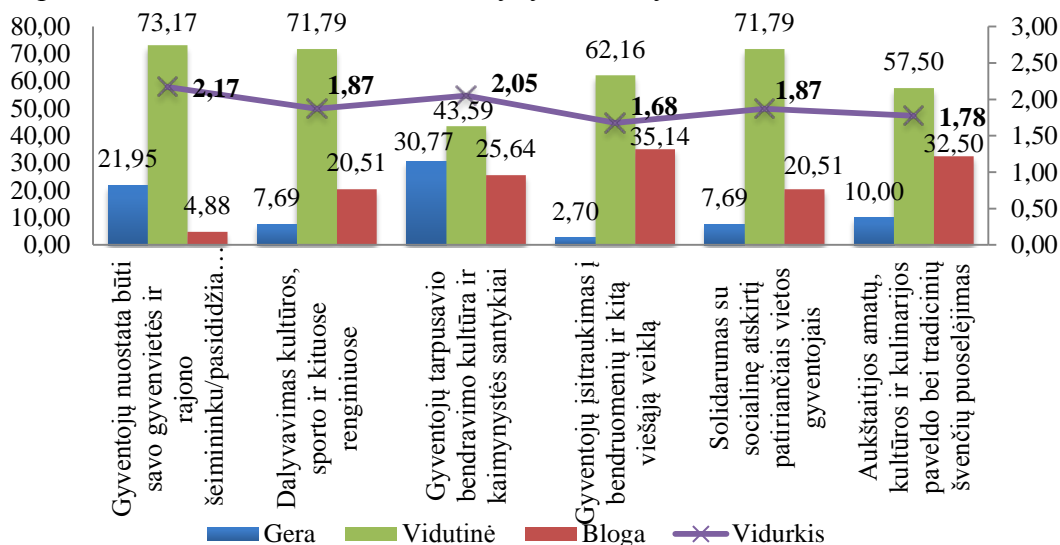

3 pav. Molėtų rajono Videniškių seniūnijos gyventojų skaičius 2011-2014 m., pagal užimtumą

Bedarbių skaičius 2011–2014 m laikotarpiu sumažėjo nuo 75 iki 70 gyventojų. Vietos gyventojai dar nedrąsiai imasi nuosavo verslo. Užimtųjų skaičius žemės ir miškų ūkyje nėra didelis. Laikotarpiu nuo 2011 m. iki 2014 m. jis sumažėjo nuo 72 iki 60 darbo vietų.

Kaimiškų vietovių vystymosi sprendimų kokybė didžiąją dalimi priklauso nuo priimtų sprendimų atitikties vietos gyventojų poreikiams bei pačių sprendimų priėmėjų savo vaidmens suvokimo, neišskiriant vietos gyventojų savo atsakomybės suvokimo už krašto ateitį.

Remiantis Molėtų rajono situacijos ir vietos gyventojų būklės tyrimo (2015) rezultatais, nustatyta, jog vietos gyventojų nuostata būti savo gyvenvietės ir rajono šeiminku/ pasididžiavimas savo gyvenamąja vietove yra aukštesnis už vidutinį (žr. 4 pav.). Būklė vertinama 2,17 balo, tai yra tik kiek aukščiau nei vidutiniškai. Šiek tiek didesniu nei vidutiniu balu (2,05 balo) vertinama gyventojų tarpusavio bendravimo kultūra ir kaimynystės santykiai.

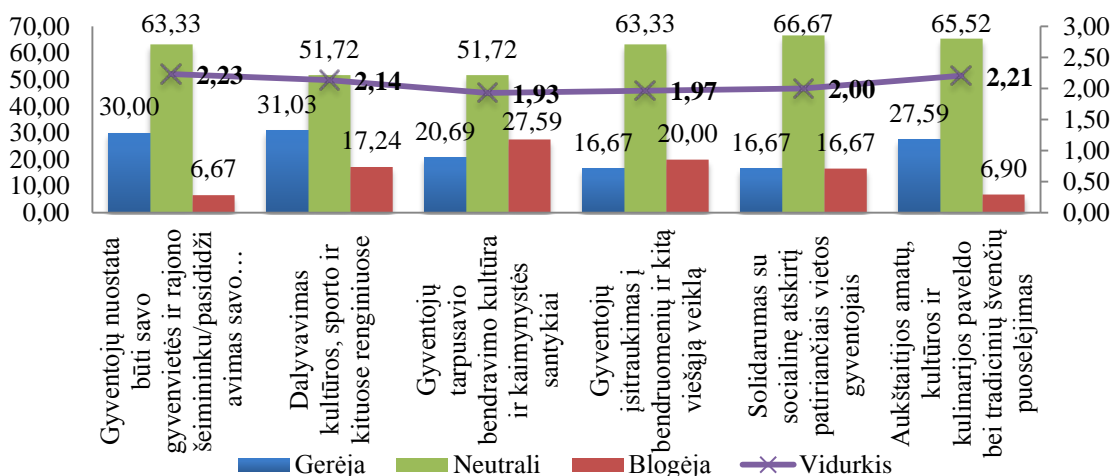

4 pav. Vietos gyventojų nuostatų, vertybių, interesų būklės vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – būklė bloga; 2 balai – būklė vidutinė; 3 balai – būklė gera.

Silpnai vertinamas gyventojų įsitraukimas į bendruomenių ir kitą viešąją veiklą (1,68 balo), vietos gyventojų iniciatyvos ir gebėjimai puoselėti Aukštaitijos amatų, kultūros ir kulinarijos paveldą, tradicinių švenčių šventimą ir pan. (1,78 balo), taip pat vietos gyventojų dalyvavimas kultūros, sporto ir kituose renginiuose (1,87 balo) bei gyventojų solidarumas su socialinę atskirtį patiriančiais vietos gyventojais (1,87 balo).

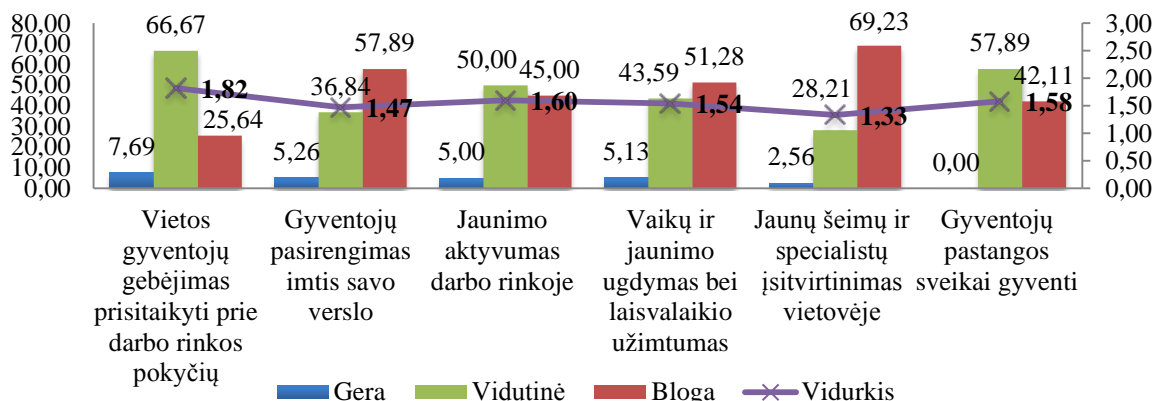
Analizuojant Videniškių seniūnijos gyventojų nuostatų, vertybių, interesų būklės tendencijas (žr. 5 pav.), nustatyta, kad, respondentų nuomone, gyventojų tarpusavio bendravimo kultūra ir kaimynystės santykiai prastėja, menkėja ir gyventojų įsitraukimas į bendruomenių ir kitą viešąją veiklą. Solidarumas su socialinę atskirtį patiriančiais vietos gyventojais išlieka nepakitęs. Likusiose srityse pastebimos gerėjimo tendencijos.

5 pav. Vietos gyventojų nuostatų, vertybių, interesų vystymosi tendencijų vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – blogėjanti tendencija; 2 balai – neutrali tendencija; 3 balai – gerėjanti tendencija.

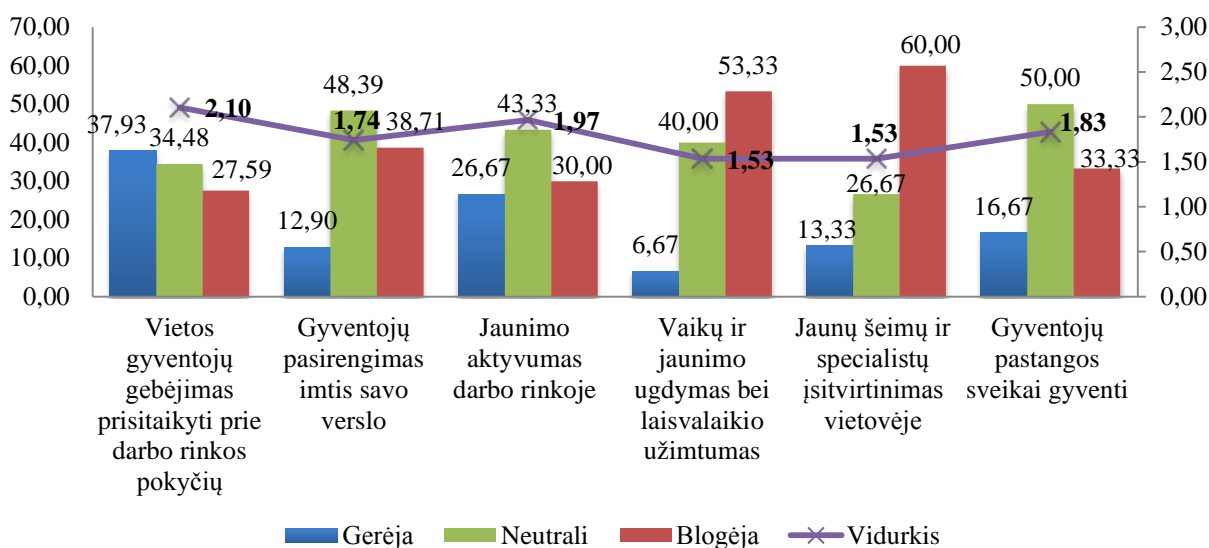
Buvo analizuojama ir seniūnijos žmoniškųjų išteklių būklė. Tyrimo rezultatai parodė (žr. 6 pav.), jog, respondentų nuomone, kalbant apie bent kurią sritį situacija yra prasta. Pasčiausia yra jaunų šeimų ir specialistų įsitvirtinimo seniūnijoje būklė (1,33 balo) bei gyventojų pasirėngimas imtis verslo (1,47 balo).

6 pav. Žmoniškųjų išteklių būklės vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – būklė bloga; 2 balai – būklė vidutinė; 3 balai – būklė gera.

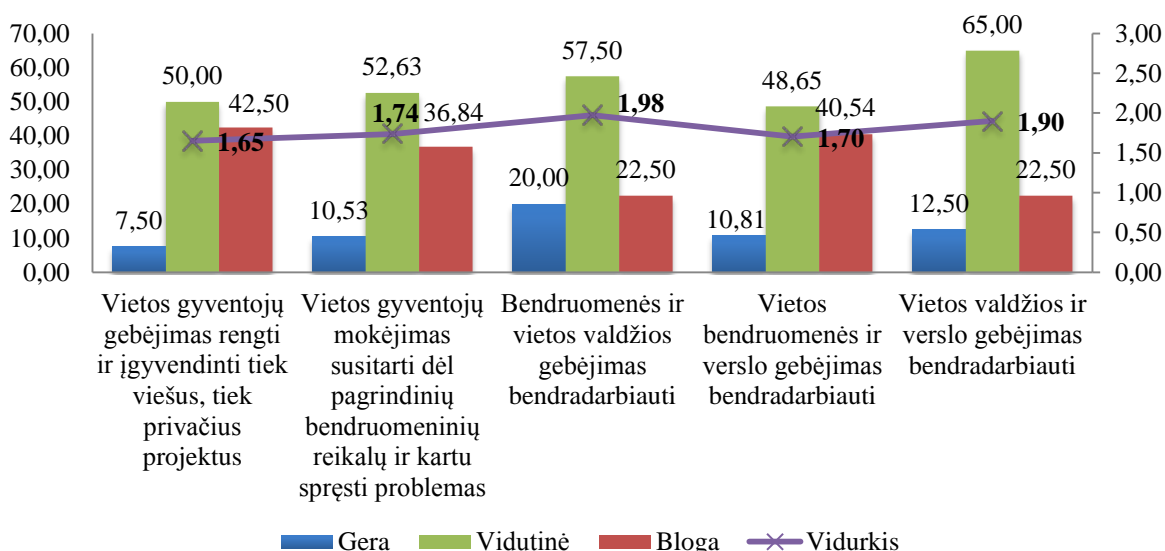
Tendencijų vertinimai atskleidė, kad žmoniškųjų išteklių vystymasis Videniškių seniūnijoje krypta neigiama linkme. Ypač svarbu atkreipti dėmesį į jaunų šeimų ir specialistų įsitvirtinimą seniūnijoje, kur situacija linkusi labiausiai blogėti, taip pat ir vaikų bei jaunimo ugdymą bei laisvalaikio užimtumą (būklės vertinimas - po 1,53 balo). Respondentų nuomone, gerėja tik vietos gyventojų gebėjimas prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių, nors dabartinė būklė yra prastesnė už vidutinę.

7 pav. Žmoniškųjų išteklių vystymosi tendencijų vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – blogėjanti tendencija; 2 balai – neutrali tendencija; 3 balai – gerėjanti tendencija.

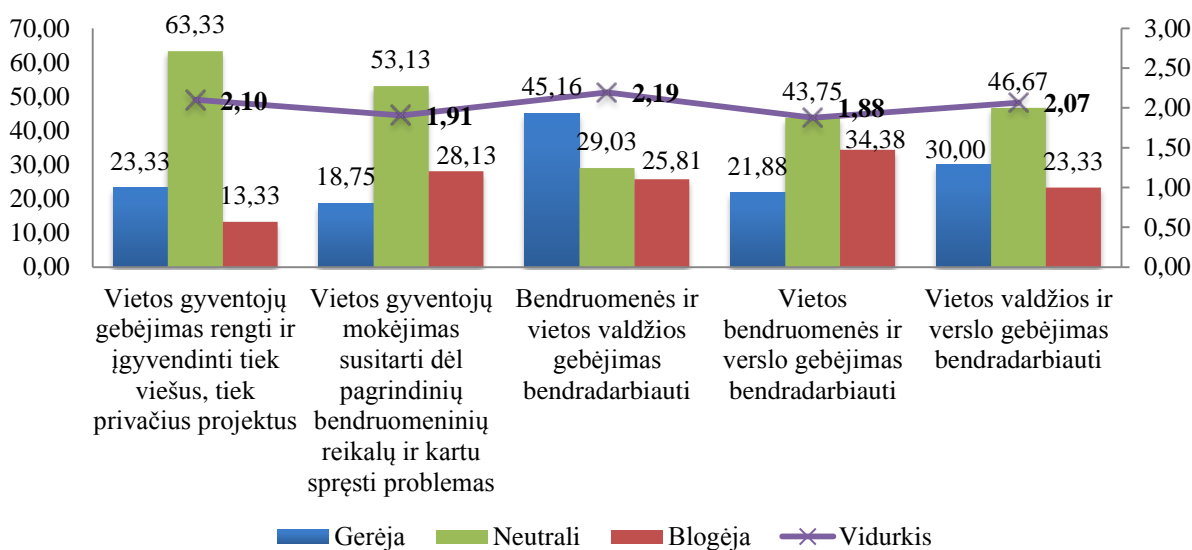
Analizuojant vietos gyventojų profesinę patirtį ir įgūdžius (žr. 8 pav.), buvo nustatyta, kad situacija taip pat yra prasta kalbant apie bet kurią iš sričių. Silpnais laikomi vietos bendruomenės ir verslo gebėjimai bendradarbiauti (1,70 balo), taip pat vietos gyventojų gebėjimai rengti ir įgyvendinti projektus (1,65 balo). Artimas vidutiniam tik bendruomenės ir vietos valdžios gebėjimų bendradarbiauti vertinimas (1,98 balo).

8 pav. Vietos gyventojų profesinės patirties ir įgūdžių būklės vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – būklė bloga; 2 balai – būklė vidutinė; 3 balai – būklė gera.

Tyrimu nustatyta, kad bendruomenės ir verslo gebėjimai bendradarbiauti bei vietos gyventojų mokėjimas susitarti dėl pagrindinių bendruomeninių reikalų silpsta (1,88 ir 1,91 balo). Kitose srityse respondentų nuomone būklė gerėja, labiausiai - santykiškai tarp vietos bendruomenės ir vietos valdžios (2,19 balo).

9 pav. Vietos gyventojų profesinės patirties ir įgūdžių vystymosi tendencijų vertinimas, balais

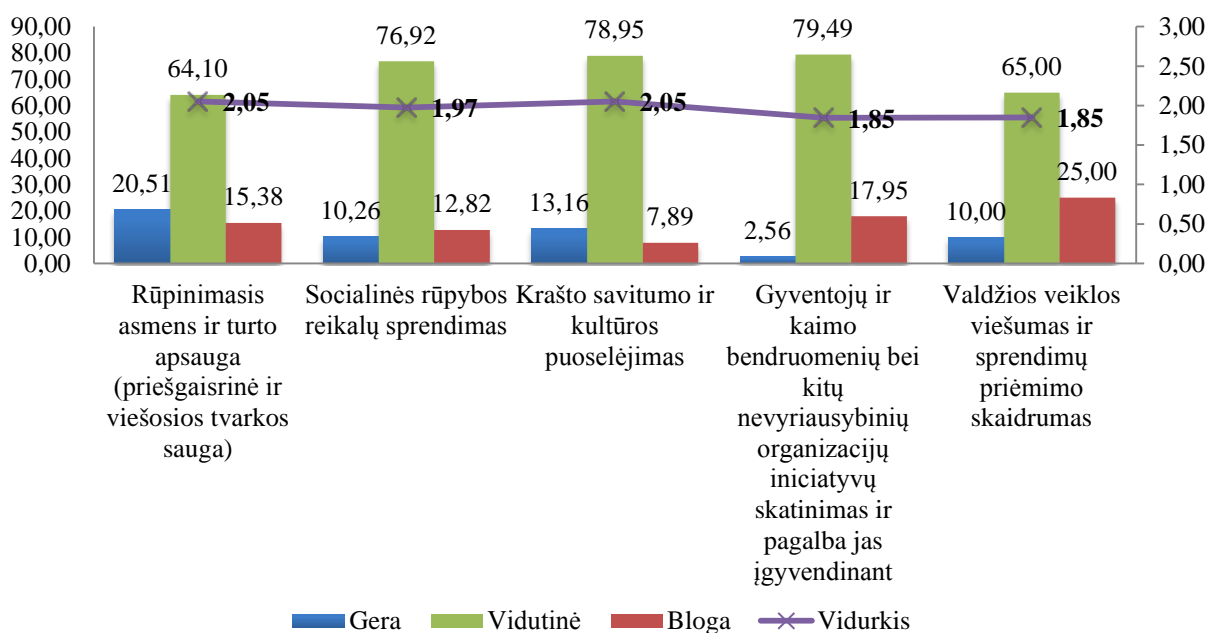
*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – blogėjanti tendencija; 2 balai – neutrali tendencija; 3 balai – gerėjanti tendencija.

Vieninga bendruomenė ir sklandus bendradarbiavimas tarp vietos valdžios ir bendruomeninių organizacijų, verslo atstovų ir gyventojų užtikrintų seniūnijos vystymo sprendimų integraciją, palengvintų sprendimų priėmimo procedūras ir patį sprendimų priėmimo procesą. Todėl Molėtų rajono Videniškių seniūnijoje būtina vystyti darnios bendruomenės koncepciją ir stiprius tarpsektorinius, tarpinstitucinius partnerystės ryšius.

1.3. Ekonominė situacija

Molėtų rajono Videniškių seniūnijos duomenimis 2014 m. seniūnijoje veiklą vykdė 15 įmonių (tame skaičiuje ir dirbantys pagal patentą). Taip pat veikia dvi turizmo ir rekreacijos paslaugas teikiančios įmonės. Seniūnijoje veikia dvi nevyriausybinės organizacijos: Videniškių bendruomenės centras ir Kultūros taryba.

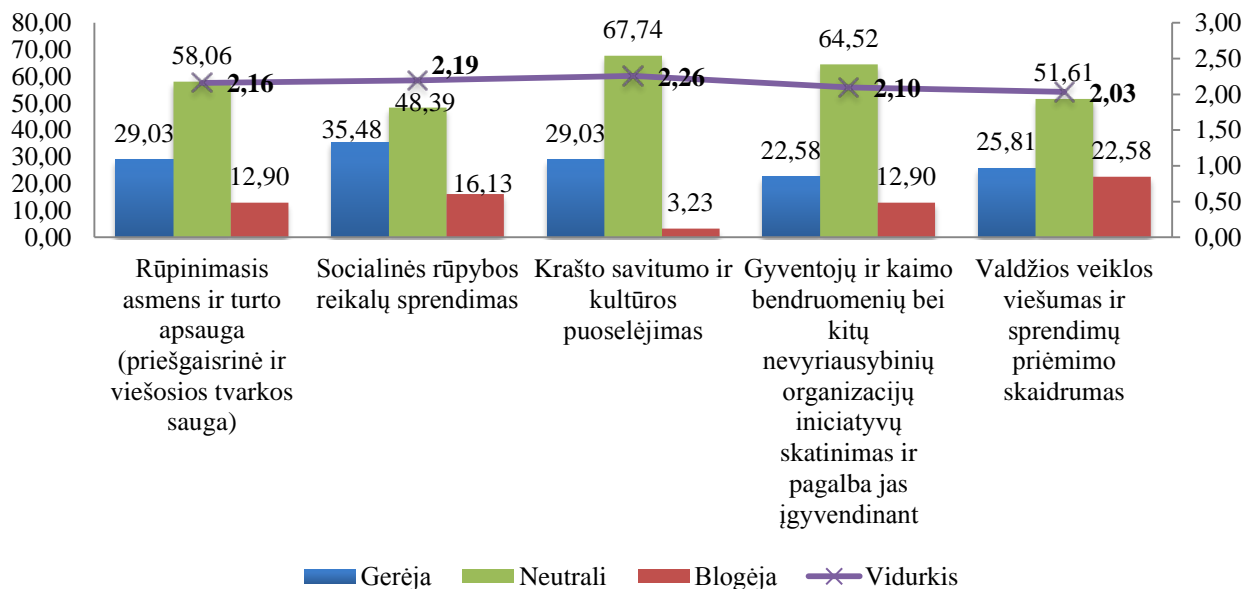

10 pav. Rajone veikiančių institucijų ir valdžios veiklos būklės vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – būklė bloga; 2 balai – būklė vidutinė; 3 balai – būklė gera.

Kaimo vietovių ekonominė būklė labai priklauso nuo vietos valdžios ir kitų institucijų veiklos. Respondentai rūpinimasi asmens ir turto apsauga įvertino vos kiek geriau nei vidutiniškai (2,05 balo). Taip pat įvertintas krašto savitumo ir kultūros puoselėjimas (žr. 10 pav.). Kitų sričių būklė – prastesnė už vidutinę.

Pateiktas tendencijų vertinimas rodo (žr. 11 pav.), kad valdžios ir kitų institucijų veiklos kokybė respondentų nuomone gerėja.

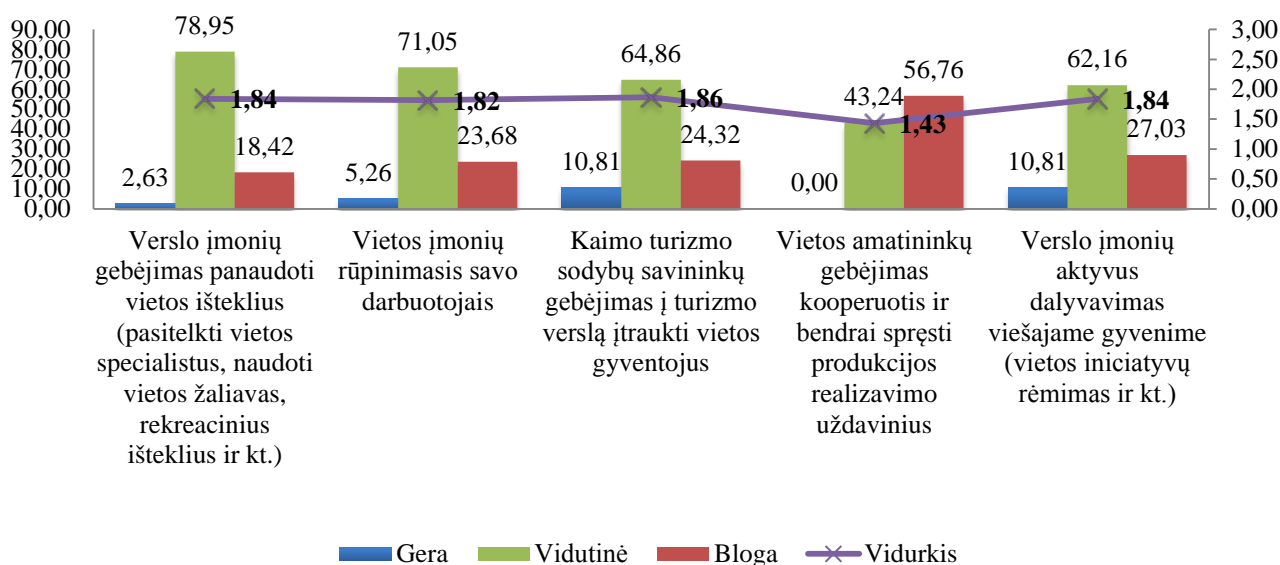

11 pav. Rajone veikiančių institucijų ir valdžios veiklos vystymo tendencijų vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – blogėjanti tendencija; 2 balai – neutrali tendencija; 3 balai – gerėjanti tendencija.

Tyrimo buvo analizuojama ir rajone veikiančių įmonių ir jų veiklos būklė (žr. 12 pav.). Prasčiausiai, vertinamas vietos amatininkų gebėjimas kooperuotis ir bendrai spręsti produkcijos realizavimo uždavinius (1,43 balo). Kitų sričių būklė respondentų nuomone taip pat prastesnė nei vidutinė.

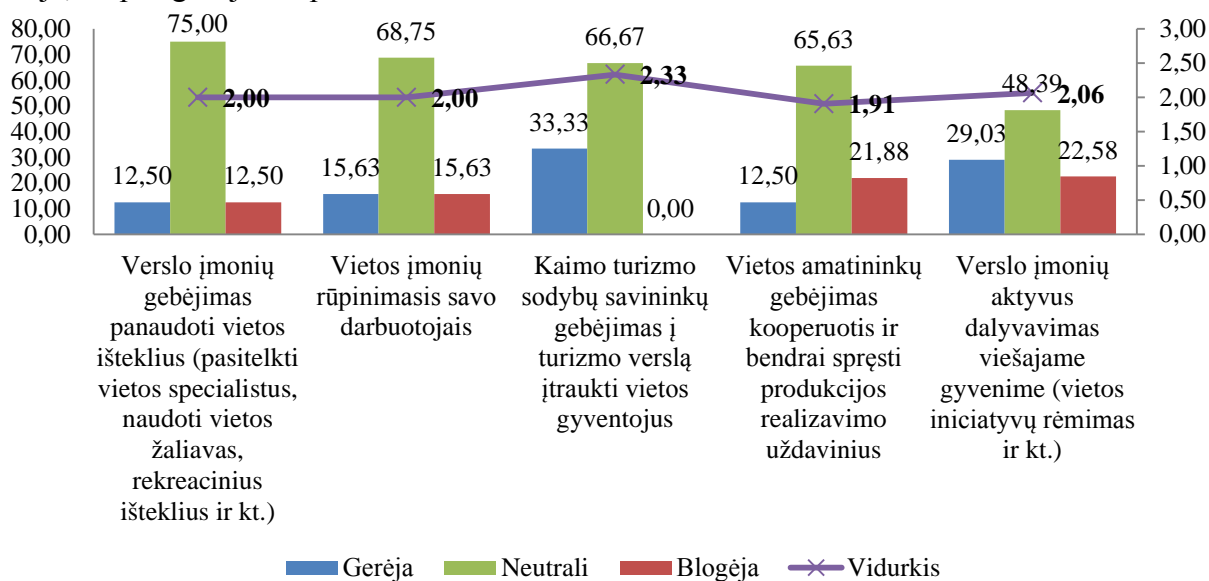

12 pav. Rajone veikiančių verslo įmonių ir jų veiklos būklės vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – būklė bloga; 2 balai – būklė vidutinė; 3 balai – būklė gera.

Tyrimo rezultatai atskleidė, jog gerėja kaimo turizmo sodybų savininkų gebėjimas bendradarbiauti ir įtraukti vietos gyventojus į turizmo verslą, taip pat verslo įmonių dalyvavimas viešajame gyvenime. (žr. 13 pav.). Vos gerėja įmonių dalyvavimas viešajame gyvenime. Vietos amatininkų gebėjimas kooperuotis, deja, menkėja. Įmonių rūpinimasis darbuotojais, deja, toliau prastėja, kaip ir gebėjimas panaudoti vietos išteklius.

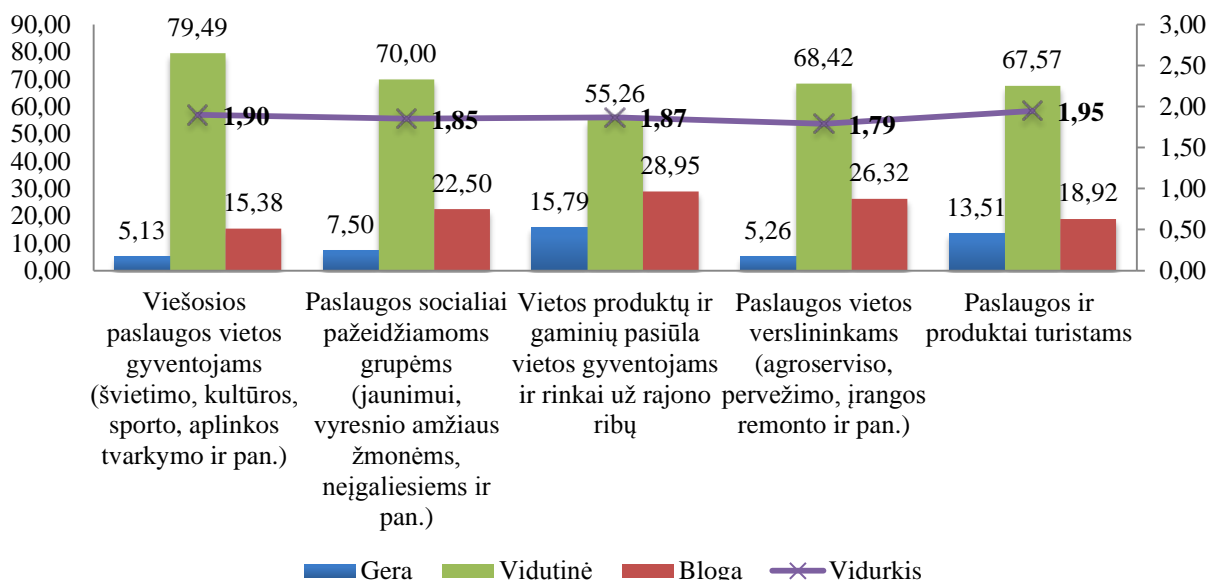

13 pav. Rajone veikiančių verslo įmonių ir jų veiklos vystymo tendencijų vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – blogėjanti tendencija; 2 balai – neutrali tendencija; 3 balai – gerėjanti tendencija.

Analizuojant seniūnijos verslo įmonių veiklos vystymo kokybę, tikslinga įvertinti ir rajono/savivaldybės prekių, paslaugų ir darbo rinkos išvystymo būklę (14 pav.).

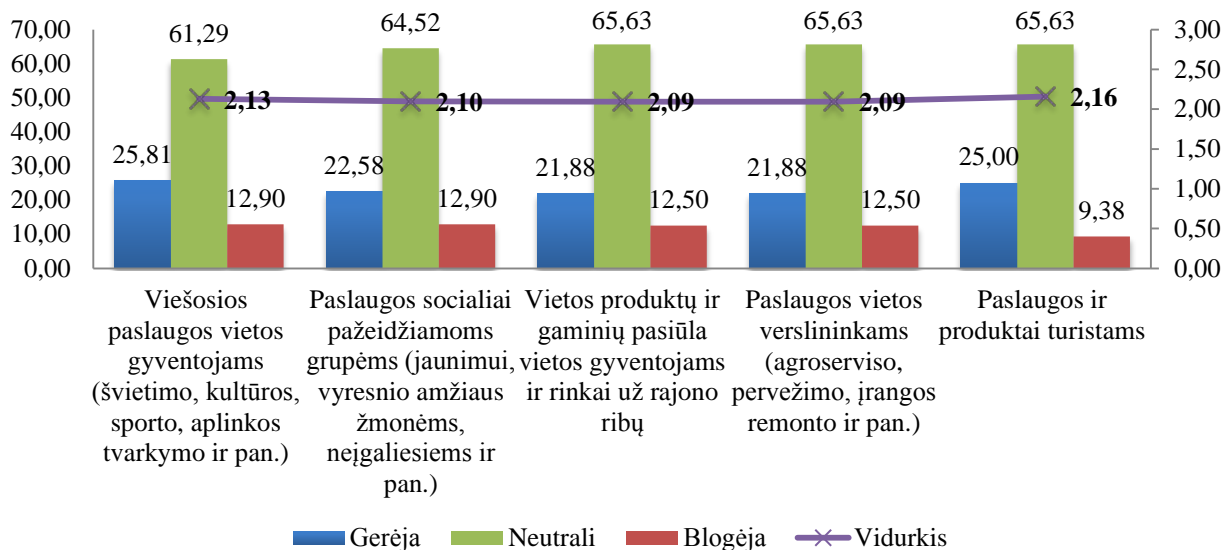
Visų sričių būklė vertinama prastai. Prasčiausiai - paslaugos vietos verslininkams.

14 pav. Rajono prekių, paslaugų ir darbo rinkų išsivystymo būklės vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – būklė bloga; 2 balai – būklė vidutinė; 3 balai – būklė gera.

Analizuojant rajono/ savivaldybės prekių, paslaugų ir darbo rinkos vystymosi tendencijas (žr. 15 pav.), pastebėta, kad jos linkusios nežymiai gerėti. Ypač paslaugos ir produktai turistams (2,16 balo).

15 pav. Rajono prekių, paslaugų ir darbo rinkų išsivystymo tendencijų vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – blogėjanti tendencija; 2 balai – neutrali tendencija; 3 balai – gerėjanti tendencija.

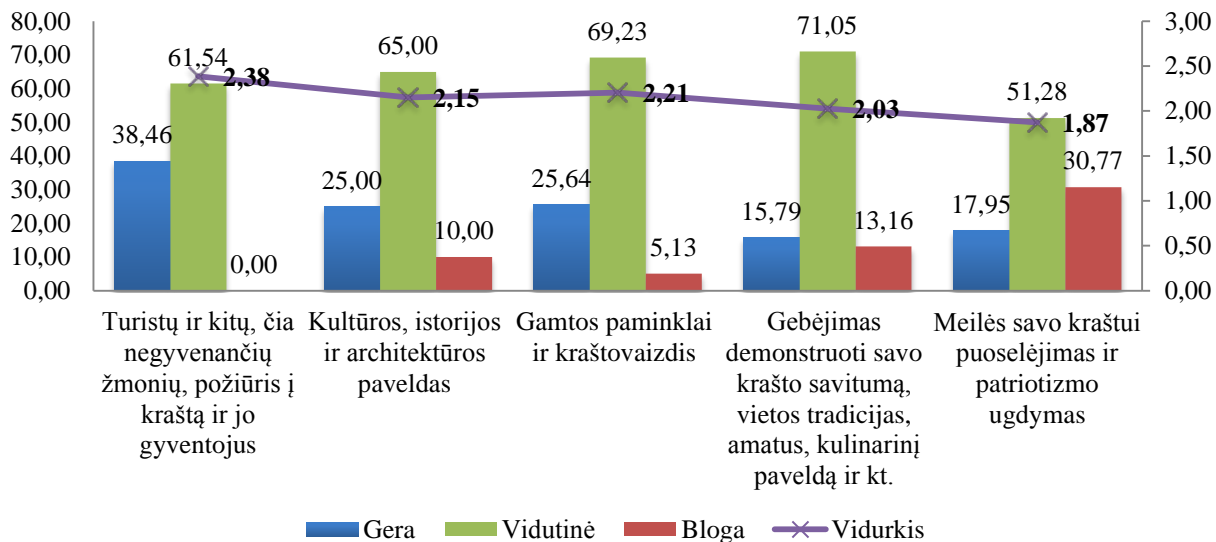
Tokie tyrimo rezultatai atskleidžia, kad dar yra neišnaudotų galimybių vystyti verslus seniūnijoje, taip būtų kuriamos socialinės gerybės ir tenkinami vietos gyventojų, turistų, ir kitų atvažiuojančių svečių poreikiai.

1.4. Socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

Molėtų rajono Videniškių seniūnijoje dvi visuomeninės organizacijos: Videniškių bendruomenės centras ir Kultūros taryba, kurios vysto seniūnijos kultūrinį gyvenimą ir tam tikra prasme yra atsakingos už seniūnijos įvaizdį ir gyventojų tapatumą su seniūnijos istorija, tradicijomis, vertybėmis ir čia gyvenančiais arba iš čia kilusiais žymiais žmonėmis.

Vertinant krašto įvaizdį ir tapatumą (žr. 16 pav.), pastebėta, jog vietos gyventojai prasčiau nei vidutiniškai vertina patriotizmo ugdymą ir meilės savo kraštui puoselėjimą (1,87 balo) bei maždaug vidutiniškai - vietos aktyvo gebėjimus demonstruoti savo krašto savitumą, vietos tradicijas, amatus ir kulinarinį paveldą (2,03 balo).

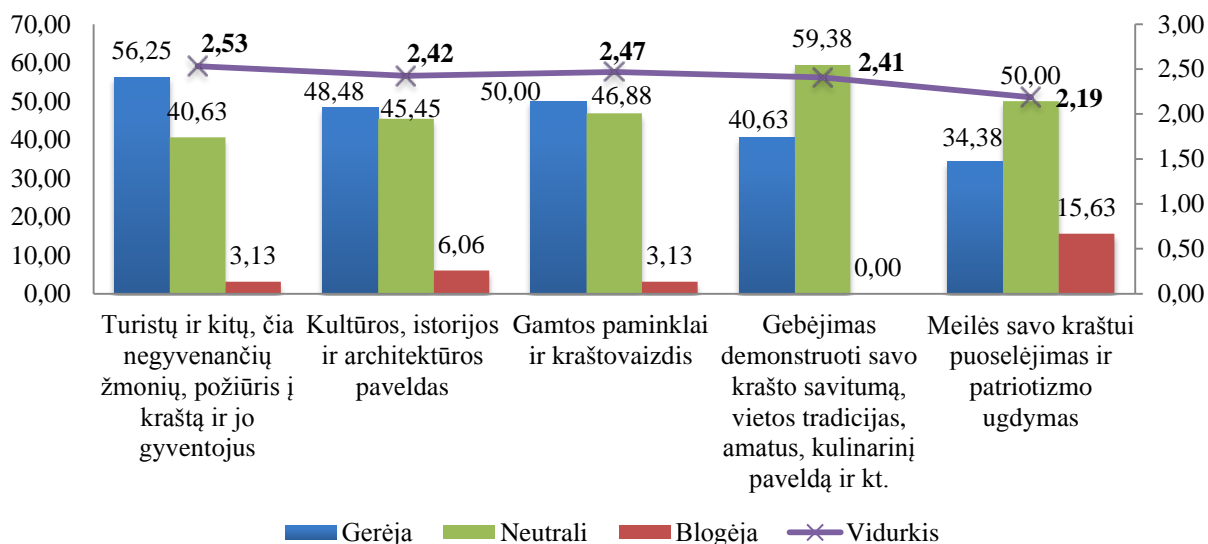
Aukštesniu negu vidutiniu balu (2,11 balo) vertinama gamtos paminklų ir kraštovaizdžio būklė, kultūros, istorijos ir architektūros paveldas (2,15 balo) bei turistų ir kitų žmonių požiūris į kraštą ir jo gyventojus (2,38 balo).

16 pav. Krašto įvaizdžio ir pastangų puoselėti savo tapatybę būklės vertinimas, balais

*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – būklė bloga; 2 balai – būklė vidutinė; 3 balai – būklė gera.

Analizuojant krašto įvaizdžio vystymo ir tapatumo stiprėjimo tendencijas (žr. 17 pav.) nustatyta, kad situacija visose srityse yra gerėjanti. Labiausiai gerėja turistų ir kitų žmonių požiūris į kraštą ir jo gyventojus. (2,53 balo).

17 pav. Krašto įvaizdžio ir pastangų puoselėti savo tapatybę tendencijų vertinimas, balais

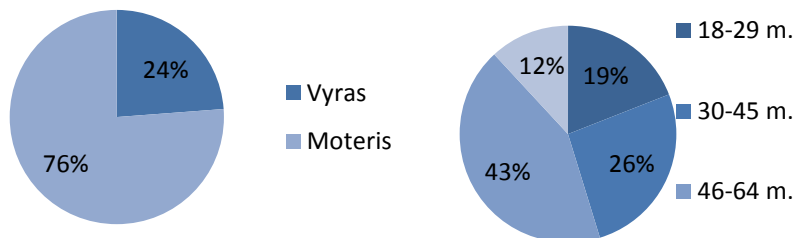
*Išteklių būklės vertinimo skalė: 1 balas – blogėjanti tendencija; 2 balai – neutrali tendencija; 3 balai – gerėjanti tendencija.

Gerėjantis Videniškių seniūnijos įvaizdis gali lemti tiek socialinius, tiek ekonominius pokyčius. Į seniūniją palaiapsniui keliasi gyventi naujakuriai. Tad reikšmingas vaidmuo atitenka kultūros įstaigoms, kitoms NVO ir patiems gyventojams, kurie savanoriška iniciatyva, kolektyviniais sprendimais prisidėtų prie krašto kultūros, tradicijų išsaugojimo ir solidarumo tarp vietos gyventojų puoselėjimo.

1.5. Gyventojų nuomonė: opiausios krašto problemos ir ateities tendencijų vertinimas

Molėtų rajono situacijos ir gyventojų poreikių tyrime dalyvavo 41 Videniškių seniūnijos gyventojas, t.y. 3,99 proc. visų Molėtų rajono gyventojų apklausos dalyvių.

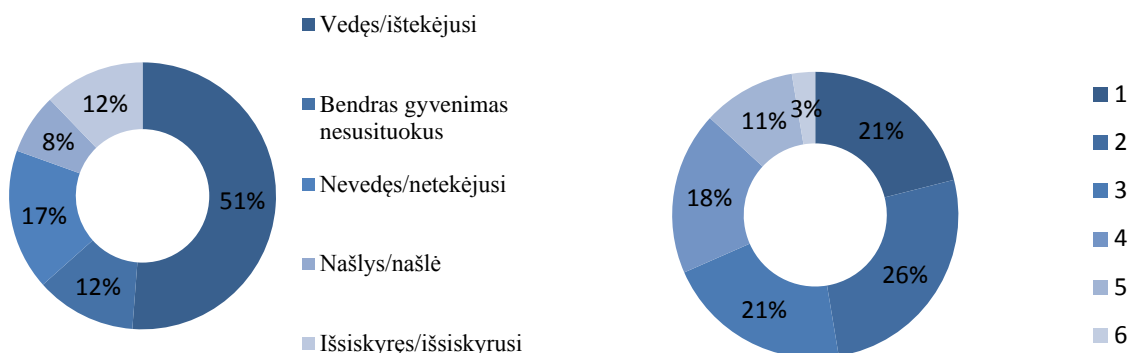
Tyrime aktyviau dalyvavo Videniškių seniūnijos moterys, jos sudarė 76 proc. respondentų. Pagal amžiaus grupes, daugiausiai tyrime dalyvavo 45-64 metų (43 proc.) ir 30-45 metų (26 proc.) respondentų.

18 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį ir amžių, proc.

Analizuojant respondentų pasiskirstymą pagal šeimyninę padėtį (žr. 19 pav.) nustatyta, jog daugiausiai apklausoje dalyvavo santuokoje gyvenantys asmenys (51 proc.), kita dalis respondentų gyvena bendrą gyvenimą nesusituokę arba yra nevedę/netekėjusios – po 17 proc.

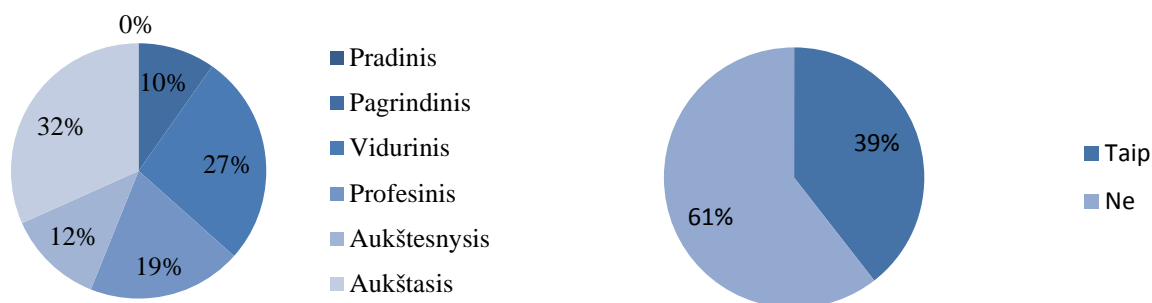
Didžiausia dalis respondentų struktūroje - turintys po 2 vaikus (26 proc.) ir po 3 ir 4 vaikus (po 21 proc.). Daugiavaikėse šeimose, po 5 ir 6 vaikus augina 18 ir 11 proc. apklaustųjų.

19 pav. Respondentų šeimyninė padėtis ir vaikų šeimoje skaičius, proc.

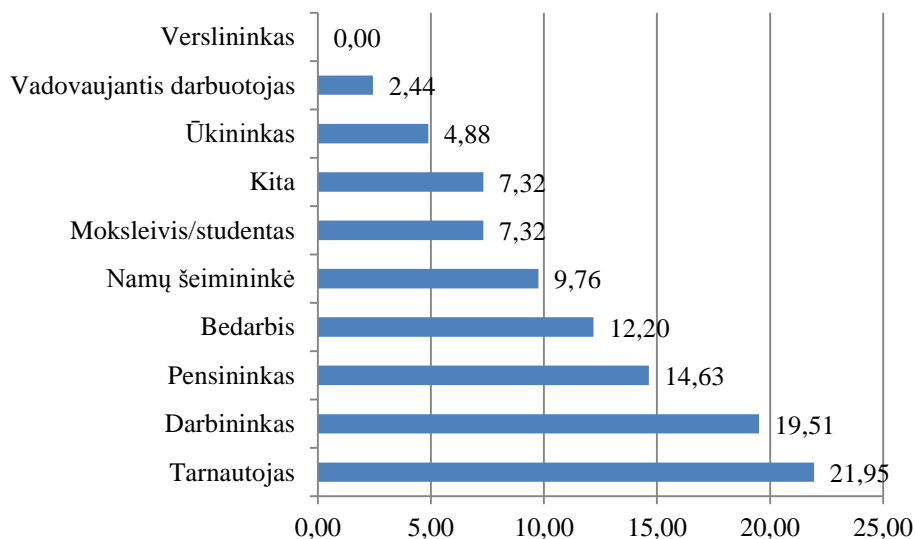
Didžiausią dalį respondentų struktūroje sudaro auštąjį (32 proc.) ir vidurinį (27 proc.) išsilavinimą turintys respondentai. Pagrindinį išsilavinimą turi kas dešimtas apklausoje dalyvavęs Videniškių seniūnijos gyventojas. (žr. 20 pav.).

Net 39 proc. apklaustųjų nurodė, jog jų šeimose yra bedarbių.

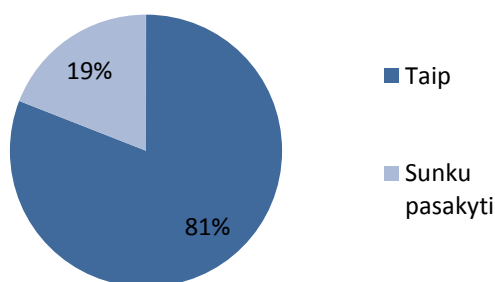
20 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą ir užimtumą, proc.

Didžiausią dalį respondentų struktūroje sudaro tarnautojai ir darbininkai (po 21,95 ir 19,51 proc.), apklausoje taip pat atstovaujama pensininkų, namų šeimininkų ir bedarbių nuomonė (žr. 21 pav.). Tokia respondentų įvairovė leidžia spręsti apie seniūnijos gyventojų skirtingus poreikius ir galimai skirtingą požiūrį į seniūnijos vystymosi problemas bei galimybes.

21 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal socialinį statusą, proc.

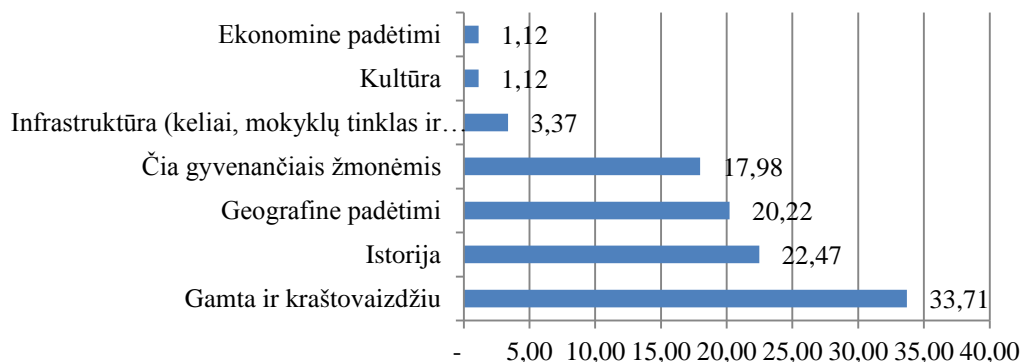
Absoliuti dauguma apklaustų Molėtų rajono Videniškių seniūnijos gyventojų jaučia stiprius ryšius su savo gyvenamąja vietove ir ja didžiuojasi (81 proc.). Likusi dalis nurodė, jog jiems sunku atsakyti, ar didžiuojasi savo gyvenamąja vietove (žr. 22 pav.).

22 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar Jūs didžiuojatės savo gyvenamąja vietove?“, proc.

Didžiausia respondentų dalis didžiuojasi gamta ir kraštovaizdžiu – 33,71 proc.; istorija – 22,47 proc.; geografine padėtimi – 20,22 proc.

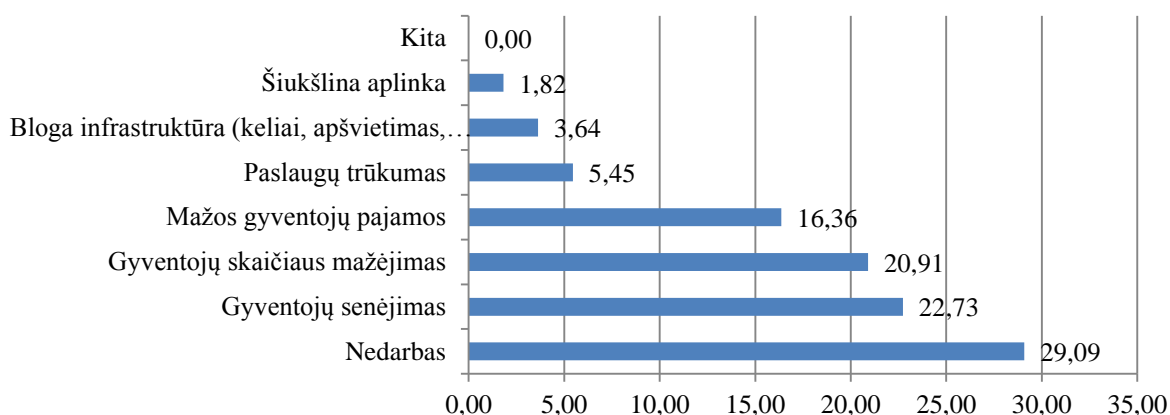
Mažiausiai respondentų didžiuojasi infrastruktūra – 3,37 proc. ir ekonomika bei kultūra (atitinkamai po 1,12 proc.).

23 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Kokiu gyvenamosios vietovės bruožu ar vietos gyvenimo ypatumu labiausiai didžiuojatės?“, proc.

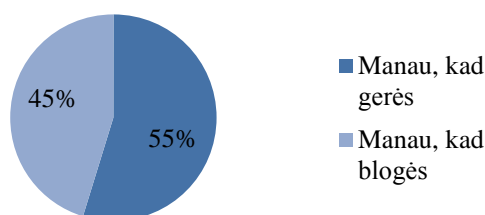
Analizuojant respondentų nuomonių pasiskirstymą vertinant opiausias seniūnijos problemas (žr. 24 pav.) nustatyta, jog vyraujančios problemos yra nedarbas (šią problemą kaip opiausią nurodė 29,09 proc. respondentų), gyventojų senėjimas (22,73 proc.) ir gyventojų skaičiaus mažėjimas (20,91 proc.).

Kitos opios seniūnijos problemos yra paslaugų vietos gyventojams trūkumas (nurodė 5,45 proc. respondentų) bei blogai išvystyta fizinė infrastruktūra, t.y. keliai, apšvietimas, vandentiekio sistema ir pan. (nurodė 3,64 proc. respondentų).

24 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Kokia gyvenamosios vietovės problema Jūsų nuomone yra pati opiausia?“, proc.

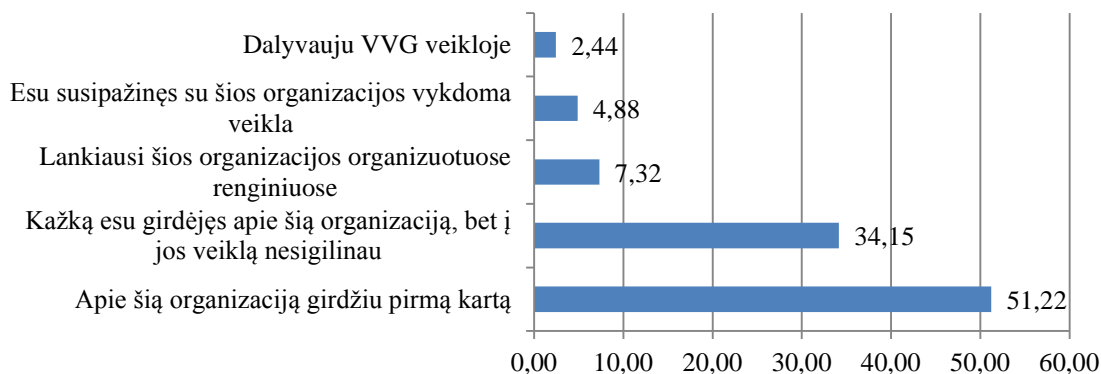
Tiriant respondentų nuomonę, kaip keisis gyvenimas jų gyvenamojoje vietovėje iki 2020 m. (žr. 25 pav.) kiek daugiau nei pusė (55 proc.) respondentų nusiteikę optimistiškai ir mano, kad vietos gyventojų gyvenimo kokybė gerės. Likusioji dalis nusiteikusi skeptiškai ir teigia, kad situacija blogės. Nors vyrauja teigiamas požiūris į vietovės vystymąsi, tačiau gana didelė dalis gyventojų nežvelgia vietos vystymosi potencialo arba neturi lūkesčių bei idėjų, kaip būtų galima pagerinti savo gyvenamąją aplinką.

25 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Kaip keisis gyvenimas Jūsų gyvenamojoje vietovėje laikotarpiu iki 2020 m.?“, proc.

Analizuojant vietos situaciją ir gyventojų gyvenimo kokybę, itin svarbu suvokti vietovės vystymosi potencialą, atpažinti vystymosi galimybes ir pažinti pagrindinius vystymosi dalyvius. Svarbus vietovės plėtrai yra Molėtų rajono vietos veiklos grupės „Keisdamiesi keičiame“ (toliau VVG) vaidmuo.

Tiriant respondentų atsakymus į klausimą „Ką žinote apie Molėtų rajono VVG „Keisdamiesi keičiame“, beveik 15 proc. respondentų nurodė susipažinę su VVG veikla arba aktyviai joje dalyvaujantys. Yra kažką girdėję nurodė 34,15 proc. respondentų, maždaug pusė (51,12 proc.) respondentų atsakė, jog apie šią organizaciją girdi pirmą kartą.

26 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ką žinote apie Molėtų rajono vietos veiklos grupę „Keisdamiesi keičiame“?“, proc.

Į klausimą, ar asmeniškai pajutote Europos Sąjungos paramos naudą sau ir savo gyvenamajai vietai, teigiamai atsakė 67 proc. apklaustųjų.

2. VIDENIŠKIŲ SENIŪNIJOS SSGG ANALIZĖ

Molėtų rajono Videniškių seniūnijos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių matrica (toliau SSGG) (žr. 3 lentelę) parengta remiantis pačios bendruomenės išsakytomis mintimis ir įžvalgomis apie vietovės problemas bei potencialą.

3 lentelė. Molėtų rajono Videniškių seniūnijos SSGG matrica

Stiprybės	Silpnybės
<ul style="list-style-type: none"> • Seniūnijoje stiprūs kultūrinis, istorinis potencialas (Istorija, bažnyčia, vienuolynas, kultūros namai). • Videniškyje veikia vaikų darželis (apie 16 vaikų). • Videniškyje veikia pradinė mokykla. • Verslus jaunimas, vystantis techninio aptarnavimo veiklą (automobilių remonto dirbtuvės). • Videniškių vienuolyne bus įkurtas amatų centras (liejamos žvakės, kepami komunikantai). • Gera geografinė padėtis, iki Molėtų tik 10 km. Šalia plento. • Šalia Videniškių bus tiesiamas dviračių takas. • Bendruomenė kaimyniška, vieni kitiems padeda (kaminų valymas, daržų apdirbimas ir pan.) • Videniškyje veikia sulčių spaudykla – privatus verslas. • Mokykla turi sporto aikštyną, vaikai sportuoja, žaidžia futbolą ir krepšinį. • Bibliotekoje veikia plačiajuostis internetas, biblioteka atlieka ir popamokinio ugdymo funkciją. Organizuojami užsiėmimai vaikams. • Biblioteka atlieka ir socialinės rūpybos vaidmenį. Čia užėina ir tėveliai ir jų vaikai, renkasi bendruomenė. • Kultūros darbuotoja turi gido pažymėjimą, seniūnijoje nemažai vaikų ir jaunimo apmokyto vesti ekskursijas. • Videniškių patrauklus lankytojams. Atvažiuoja studentai, mokiniai į observatoriją, Liesenų piliakalnį. • Naujakuriai imasi novatoriško verslo –avių auginimo, priimtų ir turistus. • Seniūnijoje veikia vaistažolių pakavimo cechą. • Stipri religinė bendruomenė („Karitas“, kunigas, giedoriai, religinės šventės ir apeigos) • Netoli Videniškių įsikūręs žirgų ūkis. • Vienuolyno ansamblis – kultūrinis paveldas. Čia restauruotos freskos. Planuojama įrengti galeriją. • Videniškyje veikia paukščių ferma. • Videniškyje veiklą vykdo kalvis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Videniškyje silpnai išplėtotas ūkininkavimas. • Nestiprus verslo sektorius. • Vietos bendruomenė silpnai informuota apie vietovėje vykstančius pokyčius. • Vietos bendruomenė pasyvi, ignoruojanti pokyčius. • Nevysto saugios kaimynystės sąjūdžio idėjos. • Neteikiamos maitinimo paslaugos. • Šalia Videniškių esantis ženklas, turistus nukreipia į vienuolyno ir dvaro ansamblių, o jie nepritaikyti lankymui. • Bažnyčios ir vienuolyno teritorija nėra atvira kasdieniams lankymui. • Pasyvi bendruomenė, baiminasi imtis naujų veiklų nes nežino įstatymų, verslo vystymo galimybių. • Bendruomenė nėra vieninga, nesirenka į susirinkimus, silpnai atstovauja savo interesus. • Videniškyje esantis Baltadvaris (buvusi gynybinė pilis) nesutvarkyta, nepritaikyta turizmui. • Molėtų krašto muziejus vykdytų veiklą Videniškių vienuolyno amatų centre, čia dirbs atvažiuojantys specialistai. Vietos gyventojai pyksta, kad nėra apie tai informuoti, įtraukiami į procesą. • Verslus jaunimas, tačiau mažai informuotas (ieškotų naujų idėjų, bet nežino kas būtų perspektyvu). Baiminasi rizikos. • Nemotyvuotas bendruomenės aktyvas, pasyviu požiūriu, stabdo naujas idėjas. • Trūksta dialogo, tarp bendruomenės ir seniūnijos, VVG. • Bendruomenė silpnai įtraukiama į seniūnijoje vykstančius pokyčius. • Retai organizuojami bendruomenės ir vietos valdžios susirinkimai. • Neužmegztas santykis tarp Molėtų krašto muziejaus ir Videniškių bendruomenės. • Menkas vietos gyventojų, bendruomenės aktyvo informuotumas formuoja blogos nuotaikos židinius. Vietoj galimybių paieškos – neigimas. • Vietovėje trūksta mentorių, animatorių, sėkmės pavyzdžių. • Trūksta vienijančių veiklų, įtraukiančių jaunimą, naujakurius, saviveiklos kolektyvus,

	visą bendruomenę. <ul style="list-style-type: none"> Bendruomenė negeba atpažinti lyderių, jais nepatiki.
Galimybės	Grėsmės
<ul style="list-style-type: none"> Augs žemės ūkio produkcijos ir ypač natūralių maisto produktų paklausa. Gyvenimas kaime taps labiau prestižinis. Internetas ir kitos šiuolaikiškos komunikacijos priemonės mažins kaimo vietovių geografinį atotrūkį nuo šalies ekonomikos ir kultūros centrų. Stiprės NVO vaidmuo sprendžiant skurdo ir kitas įsisenėjusias visuomenės problemas. Visuomenė ir jos institucijos didesnę dėmesį skirs socialinei sanglaudai stiprinti ir įvairioms atskirties apraiškoms mažinti. Visuomenės kaitos procesai taps vis labiau dinamiškesni. Stiprės ekonominių ir socialinių inovacijų vaidmuo užtikrinant šalies regionų konkurencingumą. Vis labiau populiaresnis taps sveikos gyvensenos stilius. Augs kaimo vaidmuo tenkinant visuomenės pažintinius, kultūrinius ir rekreacinius poreikius. 	<ul style="list-style-type: none"> Mažės viešųjų paslaugų finansavimas. Šalies regionų ekonominė ir socialinė raida išliks netolygi, stiprės didmiesčių ir pirmaujančių šalies regionų konkurencinė galia pritraukiant kapitalą ir darbo jėgą. Tęsis specialistų ir jaunimo neracionali emigracija į užsienio šalis. Lietuvoje socialinės investicijos toliau grėsmingai atsiliks nuo ES vidurkio, todėl menka parama šeimai, ikimokykliniam vaikų ugdymui, švietimui ir sveikatos apsaugai dar labiau skatins darbingų žmonių emigraciją į užsienį Didės profesiniai reikalavimai darbuotojams Stiprės konkurencija darbo rinkoje, šalyje stigs itin aukštos kvalifikacijos specialistų. Mažės nekvalifikuotos darbo jėgos poreikis. Didės administraciniai reikalavimai verslui. Išsaug produkcijos kokybės standartai. Paramos kaimo plėtrai ir žemės ūkiui priemonės išliks sudėtingos, o jų įgyvendinimas reikalaus išorinės paramos.

Identifikuoti SSGG veiksniai buvo ranguojami, aptarti bendruomenėje ir gretinami tarpusavyje siekiant suvokti, kurias stiprybes būtina pasitelkti ir pasinaudojus galimybėmis sukurti naujas strateginio proveržio sąlygomis, arba atvirkščiai, kurios galimybės padės sustiprinti krašto silpnąsias puses.

27 pav. Ižvalgų formulavimo principinė schema

Analizuojant vietovę veikiančias grėsmes, buvo iširta išorinė aplinka ir jos veiksniai tiesiogiai lemiantys seniūnijos socialinę ekonominę vystymąsi. Gretinant stiprybes su grėsmėmis, buvo ieškoma tokių sprendimų, kurie padėtų sumažinti neigiamą išorinės aplinkos poveikį ir didesnę dėmesį nukreipti tik į vietovės vystymosi potencialą. Tuo tarpu identifikuotas seniūnijos silpnąsias puses yra atvira erdvė neigiamai aplinkos įtakai, todėl čia būtini į ilgalaikę perspektyvą orientuoti, kompleksiniais seniūnijos vystymo sprendimai.

3. VIDENIŠKIŲ SENIŪNIJOS VERTYBĖS IR VIZIJA IKI 2023 M.

Videniškių seniūnijos gyventojų vertybės:

- Tarpusavio bendradarbiavimo kultūra ir kaimyniški santykiai.
- Saugumas ir solidarumas su supančia aplinka.
- Vietos kultūra, tradicijos ir vertybės.

Videniškių seniūnijos teritorijos vizijos elementai iki 2023 metų:

- Verslus jaunimas.
- Stiprus kultūrinis – dvasinis seniūnijos gyvenimas.
- Aktyvūs darbo rinkoje vietos gyventojai.
- Verslios jaunimo ir kaimo bendruomeninės organizacijos.
- Kooperacija tarp vietos ūkininkų, verslininkų ir nevyriausybinių sektoriaus.
- Darni bendruomenė.

4. VIDENIŠKIŲ SENIŪNIJOS PERSPEKTYVIOS PLĖTROS SRITYS 2014-2020 M. LAIKOTARPIU

Tyrimė dalyvavusių respondentų buvo teirautasi: „Kokias sritis svarbu finansuoti Molėtų rajone laikotarpiu iki 2020 m.?“. Tyrimė dalyvavę respondentai mano, jog tai turėtų būti *parama veiksmams kuriantiems darbo vietas ir pačių darbo vietų kūrimas* (4,5 balai). Antroje vietoje pagal svarbumą - *paslaugų socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms* teikimas (4,1 balo). 4 lentelėje galima matyti, kokioms kitoms sritims gyventojų nuomone turi būti teikiamas prioritetas skirstant finansavimą.

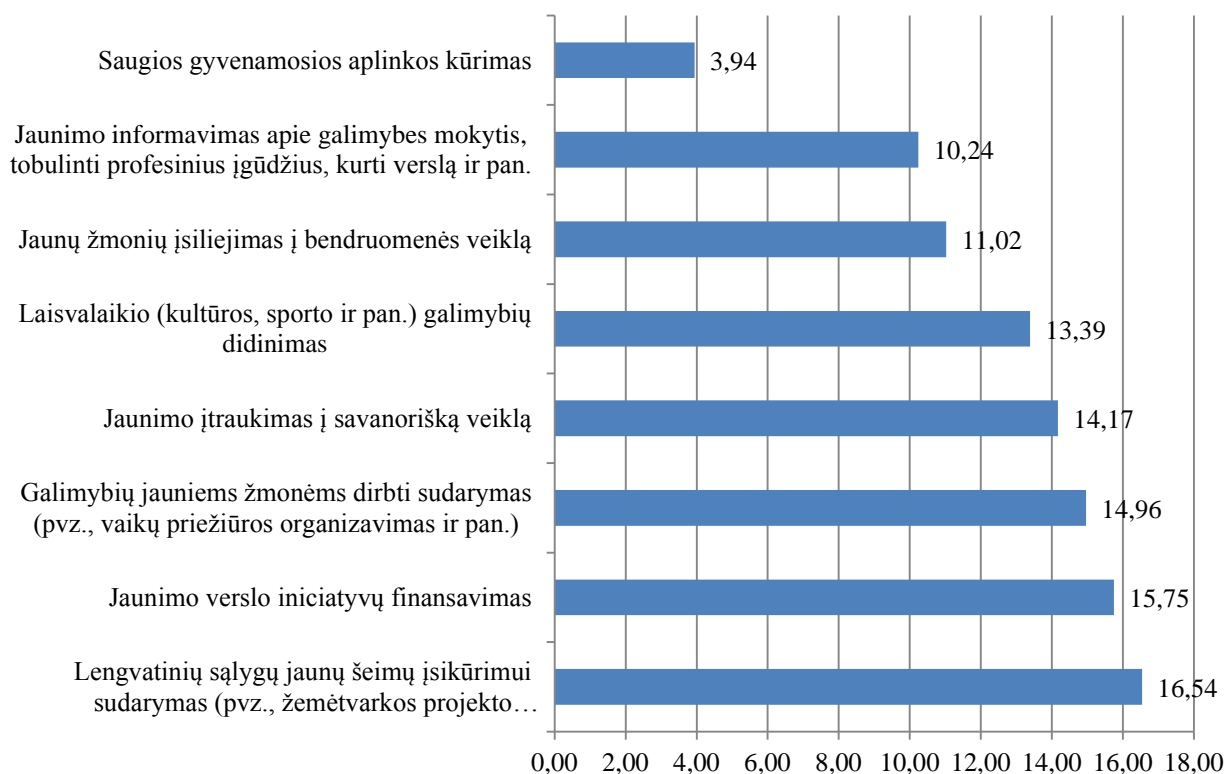
4 lentelė. Sritis, kurias svarbu finansuoti Molėtų rajone laikotarpiu iki 2020 m.

Sritis	Būtinybė plėtoti sritį, balais	
	1-nebūtina	5 - būtina
Paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.) plėtra		3,6
Paslaugų socialiai pažeidžiamoms grupėms (bedarbiams, vaikams, vyresnio amžiaus žmonėms, neįgaliesiems ir pan.) plėtra		4,1
Viešosios infrastruktūros (viešieji pastatai, viešosios erdvės, transporto infrastruktūra, vandentvarka ir pan.) pagerinimas		3,6
Turizmo infrastruktūros (pėsčiųjų ir dviračių takų, aktyvaus poilsio zonų ir pan.) plėtra ir paslaugų vystymas		3,6
Bendruomeniškumą skatinančios iniciatyvos (šventės, talkos, saugi kaimynystė ir kt.)		3,6
Savanorystę skatinančios veiklos (žmonių veiklos bendram labui)		3,1
Parama veiksmams, kuriantiems darbo vietas, ir pačių darbo vietų kūrimas		4,5
Plačiajuosčio interneto prieigos suteikimas, viešųjų elektroninių paslaugų teikimo plėtra bei kaimo gyventojų skatinimas naudotis informacinėmis ir ryšio technologijomis		3,6
Naujovių skatinimas ir novatoriškų sprendimų diegimas kaimo vietovėse		3,6
Mokymosi visą gyvenimą ir profesinio mokymo žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose skatinimas		3,2
Palankesnių sąlygų pradėti veiklą ūkininkavimo sektoriuje sudarymas, visų pirma, kartų kaitos žemės ūkio sektoriuje palengvinimas		3,1
Projektai, skatinantys vietos produkcijos perdirbimą ir realizavimą		3,3
Biologinės įvairovės atkūrimas, išsaugojimas ir didinimas, ypač „Natura 2000“ ir kitose gamtiniu požiūriu vertingose teritorijose, taip pat kraštovaizdžių būklės gerinimas		3,4
Atsinaujinančiųjų energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimo ir naudojimo palengvinimas bioekonomikos tikslais		3,4

Tyrimė dalyvaujančių respondentų didžioji dauguma (69,00 proc.) atsakė, jog jie imtųsi pradėti verslą arba jį praplėstų, jeigu tam tikslui būtų suteikta Europos Sąjungos parama.

Respondentai taip pat nurodė (žr. 28 pav.), kokios priemonės pagerintų jaunimo situaciją seniūnijoje.

Tai dažniausiai veiklos, susijusios su jaunimo (iki 29 m.) verslo iniciatyvų finansavimu (šia priemonę pažymėjo 15,75 proc. respondentų) bei galimybių jauniems žmonėms dirbti sudarymas (nurodė 14,96 proc. respondentų).

28 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas dėl priemonių pagerinančių Molėtų r. kaimo jaunimo (iki 29 m.) ir jaunų šeimų situaciją, proc.

Apibendrinant 28 pav. nurodytas priemones, pasitelkus vietos bendruomenės įžvalgas bei SSGG analizės rezultatus, galima numatyti tokias **Molėtų rajono Videniškių seniūnijos plėtros kryptis:**

- Videniško kultūriškai ir istoriškai vertingus objektus pritaikyti turizmui.
- Bendruomenę skatinti užsiimti ūkine veikla (pasirengti gidus, aptarnauti turistus, ruošti vietos produkciją (arbatžoles ir kt.), naudoti savo simboliką ir t.t.
- Sukurti vietovės rinkodaros strategiją.
- Vystyti vietos bendruomenės ir jos lyderių vadybinius gebėjimus.
- Kurti regioninį produktą.
- Piligriminiam turizmui pritaikyti Videniškių vienuolyną.
- Aktyvinti vietos bendruomenę, stiprinti vietos gyventojų tapatumo jausmą, solidarumą su juos supančia aplinka.
- Videniško kultūros centro pastate įrengti arbatinę (su vietos gaminių krautuvėle).
- Vystyti globojamojo įdarbinimo sistemą.
- Skatinti jaunimą burtis į nevyriausybinės organizacijas.
- Skatinti veiklos daugiafunkciškumą, turizmo įvairovę: avininkystę sieti su turizmu, amatais, kulinarija.
- Vystyti saugios kaimynystės idėją.
- Rengti mokymus bendruomenei apie projektų rengimą, naujų idėjų generavimą.
- Stiprinti nevyriausybinių organizacijų institucinius gebėjimus.

Tikėtina, kad Videniškių krašto bendruomenei pateiktos rekomendacijos dėl seniūnijos plėtros kryptių padės vietos lyderiams geriau apsispręsti dėl vietos plėtros strategijos sprendimų, kuriuos Molėtų VVG „Keisdamiesi keičiame“ siūlo įgyvendinti viso rajono mastu 2014-2020 m. laikotarpiu.

**SENIŪNIJOS SOCIALINĖS EKONOMINĖS SITUACIJOS ANALIZEI NAUDOJAMA
STATISTINĖ INFORMACIJA APIE SENIŪNIJOS GYVENTOJUS
(2011-2014 M. LAIKOTARPIU)**

Seniūnijos gyventojų skaičius iš viso:		Seniūnijos gyventojų skaičius pagal metus				Pastabos:	
		2011	2012	2013	2014*		
Pagal amžių	Iki 7 metų	40	38	36	38		
	7-13 m (įskaitytinai)	61	58	50	46		
	14-29 (įskaitytinai)	108	111	104	97		
	30-39 (įskaitytinai)	189	183	181	184		
	40-46 (įskaitytinai)	174	186	191	189		
	65 m. ir vyresni	204	201	192	192		
Namų ūkių skaičius		483	460	471	476		
Išvykusių per pastaruosius 5-ius metus iš seniūnijos gyventojų skaičius		22	48	35	10		
Atvykusių per pastaruosius 5-ius metus į seniūniją gyventojų skaičius		23	25	27	33		
Vienkiemį skaičius seniūnijoje		4	4	4	4	Viensėdžiai pgl. administracinį-teritorinį suskirstymą	
Pagal lytį	Vyrai	371	373	363	359		
	Moterys	405	404	391	387		
Pagal gyvenamąją vietovę	Gyvenantys vienkiemiuose arba viensėdžiuose	8	6	8	8		
	Gyvenantys gyv. vietovėse iki 200 gyventojų (išskyrus viensėdžius)	386	395	375	370		
	Gyvenantys gyv. vietovėse nuo 201 iki 499 gyventojų	382	376	371	368		
	Gyvenantys gyv. vietovėse nuo 500 iki 1000 gyventojų	-	-	-	-		
	Gyvenantys gyv. vietovėse nuo 1001 iki 2999 gyventojų	-	-	-	-		
	Gyvenantys gyv. vietovėse nuo 3000 iki 6000 gyventojų (išskyrus savivaldybių centrus)	-	-	-	-		
Paž	Dirbantys (išskyrus savarankiškai dirbančiuosius)	~300	~280	~250	~250		
	Savarankiškai dirbantys (turintys verslo įmonę, dirbantys pagal verslo pažymą arba verslo liudijimą)	-	-	11	13		
	Užimtųjų skaičius žemės ir miškų ūkyje	72	66	54	60		
	Įmonių skaičius (tarp jų ir dirbančių pagal patentą)	Įmonių skaičius dirbančių turizmo ir rekreacijos srityje	1	1	1	2	
		Iki mokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigas seniūnijoje lankančių asmenų skaičius	58	51	19	24	
		Neužimtųjų (bedarbių) gyventojų skaičius (išskyrus gaunančius senatvės pensiją arba nedirbančius dėl negalios)	~75	~65	~70	~70	
	Asmenų gaunančių senatvės pensiją skaičius	291	287	284	279		
	Pagal socialinę padėtį	Skurdą patiriančių šeimų skaičius	~20	~20	~20	~20	
		Socialinės rizikos asmenų skaičius	~20	~25	~25	25	
	Pagal visuo menį	Aktyvių bendruomeninių ir kitų NVO skaičius seniūnijoje	1	1	1	1	
Bendruomeninių ir kitų NVO narių skaičius		28	27	25	25		
Bendruomeninių ir kitų NVO narių iki 45 m. skaičius		2	2	2	2		